

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3441/2021. (X. 25.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 102.K.701.268/2020/25. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Debreceni Törvényszék 102.K.701.268/2020/25. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
 - [3] 2.1. Az I. rendű alperesi érdekelt megvásárolta egy magánszemélytől a Jászfényszaru külterületén fekvő tanya rendeltetésű ingatlant. Az adásvételi szerződés területileg illetékes önkormányzatnál történő kifüggesztésének időtartama alatt az indítványozó a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 18. § (1) bekezdésének e) pontjára hivatkozva elővásárlási jog gyakorlására jogosultként elfogadó nyilatkozatot tett.
 - [4] A mezőgazdasági igazgatási szerv jogkörében eljáró alperes a II. rendű alperesi érdekelt állásfoglalása alapján 2020. január 22-én kelt határozatával az I. rendű alperesi érdekelttel hagyta jóvá az adásvételi szerződést. A II. rendű alperesi érdekelt állásfoglalásában rögzítette, hogy azért nem támogatja az indítványozó tulajdonszerzését, mert az nem felel meg a Földforgalmi tv. 23/A. § (1) bekezdés b)–f) pontjaiban megfogalmazott általános agrárpolitikai és földbirtokpolitikai érdekeknek.
 - [5] 2.2. Az indítványozó határozattal szemben előterjesztett kereseti kérelmét a Debreceni Törvényszék 2020. szeptember 17-én kelt, alkotmányjogi panasszal támadott ítéletével elutasította. A döntés szerint a mérlegelési jogkörben megvalósított közigazgatási cselekmény elbírálása során a bíróság vizsgálja, hogy a mérlegelés szempontjai és azok okszerűsége a közigazgatási cselekményt tartalmazó iratból megállapíthatók-e. Jelen esetben az alperes részletesen ismertette a II. rendű alperesi érdekelt állásfoglalását. A bíróság szerint a döntés azért nem jogszabálysértő, mert a II. rendű alperesi érdekelt részletesen megindokolta, hogy miért nem látja támogathatónak az indítványozó tulajdonszerzését. A bíróság álláspontja szerint már egy olyan körülmény igazolt megvalósulása is vezethetett a megtagadáshoz, amely a szerződéses vevővel összehasonlítva utóbbi jogszerzésének támogathatóságát erősíti meg. Az indítványozót illetően sem a helyben lakás, sem az indokolható gazdasági szükséglet nem nyert igazolást, ellenben a szerződéses vevő elköteleződése és az önkormányzat előtt vállalt helyben lakás az egyébként területnagyságát tekintve jelentősnek nem mondható föld kapcsán indokolható gazdasági szükségletből történő megszerzést valószínűsít. További tényállás tisztázási és indokolási kötelezettség e körben sem az I. rendű alperesi érdekeltet, sem az alperest nem terhelte.
 - [6] 2.3. A Kúria az indítványozó rendkívüli jogorvoslati kérelmének befogadását a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdésében rögzített feltételek hiányában a 2020. november 24-én kelt, Kfv.II.37.894/2020/2. számú végzésével a Kp. 118. § (2) bekezdése alapján megtagadta.
- [7] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott és kiegészített panaszában az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, és a XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva állította a támadott döntés alaptörvény-ellenességét.

- [8] Az indítványozó a tulajdonhoz való jogának sérelmét részben abban jelölte meg, hogy a bíróság döntése megakadályozta tulajdonszerzését, mert egy nem földműves személy vásárlását támogatta egy földműves, elővásárlásra jogosult személlyel szemben, részben pedig a tényállást *contra legem* állapította meg, mert az adásvételi szerződés szerinti vevőt helybeli lakosnak, az önellátásra irányuló tevékenységét pedig gazdálkodói tevékenységnek tekintette.
- [9] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme az indítványozó szerint abban áll, hogy a hatósági és bírósági határozat egyfelől nem indokolta érdemben döntését, másfelől amikor tartalmaz indokolást, az a vonatkozó törvényekkel ellentétes. Előítéletesen kezelték a személyét, amiért ingatlanok adásvételével is foglalkozó cégek ügyvezetőjeként, illetve erdőgazdálkodást folytató vállalkozóként kizártnak tartották, hogy egyéb gazdálkodó tevékenységétől elkülönítetten, magánszemélyként folytasson mezőgazdasági tevékenységet és jogszerűen éljen elővásárlási jogával. Ezen tevékenységeket jogszabály nem minősíti összeférhetetlenek, az ő vásárlása felelt volna meg a Földforgalmi tv. meghatározott agrár- és birtokpolitikai érdekeknek, ennek alátámasztására hivatkozott a jogbiztonság sérelmére is.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [11] 4.1. Az indítványozó a jogerős döntést a felülvizsgálati eljárás befejezése előtt alkotmányjogi panasszal nem támadta meg, a Kúria döntését jogi képviselője útján 2020. december 3-án vette át. A Kúria a Kp. 118. § (2) bekezdésén alapuló, felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint olyan mérlegelési jogkörben hozott bírói döntés, amelyen keresztül a jogerős ítélet állított alaptörvény-ellenessége vizsgálható. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB teljes ülési állásfoglalás értelmében az Abtv. 27. [(1) bekezdés] § b) pontja szerinti „jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette” fordulat a rendes jogorvoslati lehetőségek igénybevételét jelenti, az indítványozó nem köteles a rendkívüli jogorvoslati lehetőségeket (felülvizsgálat, perújítás) is kimeríteni. A folyamatban lévő felülvizsgálati vagy perújítási eljárás viszont az Alkotmánybíróság eljárásának akadálya. Az indítványozó a Kúria végzését követően az alkotmányjogi panaszt 2021. január 25-én nyújtotta be, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azt határidőben terjesztette elő.
- [12] Az eljárásban az indítványozó felperesként vett részt, ezért az ügyben érintettnek minősül, alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosult. A Debreceni Törvényszék ítélete az ügy érdemében hozott, az ügyet lezáró döntés, ezért alkotmányjogi panasszal támadható.
- [13] 4.2. A következőkben az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a jogerős döntés ellen benyújtott indítvány esetében teljesülnek-e a határozott kérelemnek az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben felsorolt feltételei.
- [14] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét olyan indítványi elemekkel (pl. a helybeli lakos, a gazdálkodói tevékenység fogalmainak értelmezésével) összefüggésben állítja, amelyeket alkotmányjogilag releváns indokolással nem támaszt alá. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjának megfelelően az indítványnak meg kell jelölnie az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, azaz arra vonatkozóan kell részletes indokolást tartalmaznia, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény rendelkezéseivel. Az indítványozó lényegében a bírói döntés egyes megállapításainak megalapozatlanságát, a jogszabályok álláspontjától eltérő értelmezését állítja, megfeleltetve ezen jogszabályok állított megsértését a XIII. cikk (1) bekezdése sérelmének. Az indítvány tehát „[a] törvénysértést alaptörvény-sértéssel azonosítja, ezzel azonban nem tesz eleget az Abtv.-ben előírt határozottság követelményének” {3138/2020. (V. 15.) AB végzés, Indokolás [15]}. Ezen indítványi elemek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben tehát nem teljesítik a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerinti követelményét.
- [15] A kifejtettek alapján egyedül az indokolt hatósági és bírói döntéshez való joggal összefüggő indítványi elemek felelnek meg a határozott kérelem valamennyi követelményének.
- [16] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013.

- (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [17] Az indítványozó a hatóság döntésével összefüggésben az indokolt döntéshez való jog megsértését állítja. A XXIV. cikk (1) bekezdésére alapított indítványelemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal arra, hogy gyakorlata szerint a bíróság csak akkor sérti meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogosultságot, ha a közigazgatási döntés alapjogsértő voltát a felülvizsgálati eljárásban a bíróság elmulasztotta felismerni {3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [43]}. A jelen esetben nem merült fel annak a kételye, hogy a közigazgatási döntés alapjogsértő volna. A döntést hozó hatóság határozatát részletesen megindokolta, a jogerős bírói döntés a határozatban szereplő érvekkel kimerítően foglalkozott, s ekképpen jutott a hatósággal azonos következtetésre.
- [18] Az Alkotmánybíróság a továbbiakban a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével összefüggő gyakorlatára emlékeztet, amely szerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntések jog-, illetve törvényszerűségét, ezért önmagában a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [19] Az indokolási kötelezettség állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, hanem csupán azt értékelheti, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálta-e és ennek értékeléséről a döntésében számot adott-e. Az indokolt bírói döntéshez való jog azt a kötelezettséget támasztja az eljáró bírósággal szemben, hogy az indokolás az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre terjedjen ki {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmén keresztül valójában a bírói törvényértelmezés és bizonyítékértékelés helyességét, valamint a bíróság által mindezekből levont következtetéseket vitatja, azaz a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróság által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a jogerős döntéstől eltérően értékelje. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [21] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította.

Budapest, 2021. október 5.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/246/2021.

